

nooit zeker, of Jezus nu waarlijk opgestaan dan wel in Zijn graf was gebleven.

Anderen ergerde dit weer; zij poogden het over een anderen boeg te werpen — (dit ziet nu op de Ethischen) — zij vleiden onder het geloof der gemeente een vloer van filosofische makelij; en stelden, nadat die ondervloer gereed was, daarop hun eigen subjectieve overtuiging voor de gemeente uit. Een kring, die hen volgde, heette dan de gemeente. Hetgeen ze zelven in dien kring ingang hadden doen vinden, noemden ze dan het geloof der gemeente, en gaven hun in dien vorm overgegotene filosofische theologie voor de belijdenis van Christus' Kerk uit.

Toch kunt ge u zoo echt verklaren waarom de ethische theologie vooral in het hart van vele jonge menschen een weltoebereide aarde vond.

Jonge menschen houden van warmte, van bezieling, van overtuiging, van innigheid. En niets schrikt hen in hun eerste ontwikkeling meer af dan koude vormelijkheid. Zelfs al is er een werk des H. Geestes in hun hart, dan hebben ze nog alle deelen van de leer der waarheid niet in hun bewustzijn opgenomen en verwerkt. En als zulke dan met een kil doctrinarisme in aanraking komen en men dringt hun op, dat christen-zijn wil zeggen: allerlei samengestelde geloofsformules te onderschrijven, zonder dat er sprake zou zijn van een innerlijk beleven en een christendom in handel en wandel — dan keeren ze zich licht tot een richting die zegt: eerst leven uit God ontvangen, dan leer. Er zijn dan ook afstootende verstandsmenschen, die zich geloovigen noemen en met de stukken der leer precies werken als de onderwijzer met de balletjes van het tetraam, hij voegt ze saam en hij slaat ze weer weg met een tik van zijn stokje.

Tegenover zoo'n christelijkheid staat de ethische sterk als hij nadruk legt op innerlijk beleven en zegt, dat men bekeerd moet zijn om de waarheid te kunnen zien. Dat de waarheid in het hart moet zijn en het formuleeren van waarheden tweederangs werk is.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

Reces.

Als onze lezers dit nummer ontvangen hoop ik reeds op reis te zijn naar Amerika.

Afscheid nemen in den eigenlijken zin doe ik niet.

Want met uitzondering misschien van een paar weken, is het mijn voornemen in ons blad te blijven schrijven.

Van uit Amerika zal ik gaarne iets mededeelen van de toestanden aldaar.

Als het mij lukt, neem ik ook photo's ter opname in ons blad.

Drs C. Tazelaar, Overtoom 350, Amsterdam, heeft tot mijn terugkomst de eindredactie op zich genomen.

En Prof. Grosheide zal in de rubriek Kerke-lijk Leven aktuele kerkelijke kwesties, zooveel het hem noodig dunkt, behandelen.

Beiden voor die hulp mijn hartelijken dank.

Het register aan het einde van dezen jaargang zal wat later worden gegeven, als ik weer terug ben.

Voorts kan ik nog melden, dat voor de eerste maanden hoofdartikelen zijn toegezegd of reeds ingezonden door:

Prof. Dr W. Geesink.

Prof. Dr T. Hoekstra.

Dr C. Bouma van Zwolle.

Dr K. Schilder van Delft.

Ook in de vacantiemaanden loopten de hoofd-artikelen door.

De Heere doe van ons blad een gezegenden invloed uitgaan.

En ik roep allen lezers en lezeressen een hartelijk „tot weerziens" toe.

De S. Huismans +

Aan onze kerken ontviel in Ds Huismans een man, die om zijn arbeid veel van zich deed spreken.

Met name door de pers.

Hij was persman in zijn hart.

Vele originele artikelen vloeiden uit zijn pen.

Hij had een eigen schrijfraut.

Dat is op zichzelf reeds van groote betekenis.

Zulken zijn er niet zoo heel veel in ons goede land en in onze kerken.

Op zijn hoogtepunt stond hij als Poortwachter in de „Rijnlandse Kerkbode".

In de „Ster" heeft hij nooit geard.

Hij was te veel kerkelijk man, dan dat hij in een weekblad, dat ook voor niet-Gereformeerden bestemd was, de daarbij passende taal kon spreken.

Daarenboven ging hij langzamerhand zich te zeer op een paar kwesties concentreren.

En dat verveelt vanzelf.

Zelf wilde hij daarvan niet weten.

Hij stortte over hen, die daarin van hem afweken, soms volle hoornen van sarkasme uit, ook zonder hen te noemen.

En zodra iemand sarkastisch wordt, blijft hij alleen staan.

Humoristisch, ironisch, satiriek, dat alles verdraagt men of men heeft schik in het geval.

Alleen van sarkasme is men niet gediend.

Dat hij ten laatste nergens meer een plaats vond om te schrijven, heeft hij gedeeltelijk zichzelf te wijten gehad.

Maar al stellen we dit vast, hij is toch ook te weinig gewaardeerd.

Had hij meer waardeering gevonden, mogelijk was hij niet zoozeer tot sarkasme vervallen.

Hij was een principieel man en kwam daarvoor ook steeds uit.

Zelfs op zijn sterfbed.

Hij liet nog aan ons Gereformeerde volk de boodschap overbrengen, dat ze de lijn van Kuyper moesten vasthouden.

Het is gesproken naar ons hart.

Dit enkele woord zal mogelijk velen, die hem min of meer antipathiek vonden, met sympathie vervullen.

Want ten slotte gaat toch het principiële boven het beminlijke.

De strenge Paulus is ver te verkiezen boven den beminlijken rijken jongeling.

Wij zijn er den Heere dankbaar voor, dat Hij hem op zijn sterfbed aldus deed spreken.

Hij is gestorven als een arm zondaar, rijk in Christus.

Hij is gestorven als Calvinist.

Dat op een afstand houdende had Huismans bovendien alleen voor den buitenstaander.

Niet voor die hem intiem kende.

Het stukje van Dr Waterink, zijn neef, doet in deze zoo verkwikkend aan.

Hij schreef o.m. in de „Geldersche Kerkbode".

Op den dag van zijn heengaan stond ik aan zijn sterfbed. Reeds was voor het laatst in zijn leven de zon haar hoogtepunt gepasseerd. En toen ik hem vroeg, of hij ook nog iets te zeggen had tot onze kerken, tot het Gereformeerde volk, wier zaak hij zoo innig liefhad, toen kwam het met gebroken stem...

„Ja..."

Even sloot hij de oogen, het spreken viel hem zwaar...

Ik zeide, zeg het maar kort dan begrijp ik 't wel...

Toen kwam een peinzende uitdrukking op zijn gelaat... Nog hield hij de oogen gesloten...

En dan kwam het met moeite...

„Zeg hen, dat ze nooit de zuivere lijn verlaten..."

een pijnlijke trek op zijn gelaat...

omstanders herhaalden zijn woorden, om te doen zien, dat hij verstaan was...

en toen volgde er...

„zoons die door Kuyper gewezen is..."

Dat was Sipke Huismans.

Vaste lijn, vaste gang...

Veel was hij met de dingen van ons kerkelijk leven bezig.

En in zijn ironie spaarde hij zichzelf niet. Hij zei het eens: och er is zooveel, dat mijn kwaal is...

En toen zinspelend op gebeurtenissen in ons kerkelijk leven ironiseerde hij: dat en dat, en zus en zoo is eigenlijk alleen mijn kwaal. Ik ben er ziek van geworden. Dwaas he, om daarom je ziek te voelen...

Maar wie hem kenden wisten, dat hij leed onder velerlei gebeurtenissen.

Het heeft hem uitermate pijn gedaan, dat hij in de laatste jaren van zijn leven de pen niet meer mocht hanteeren. Hij wist, dat er zooveel schreeven, die zooveel minder te zeggen hadden dan hij. Hij wist, dat zijn al maar vasthouden, wanneer hij overtuigd was in zijn recht te zijn, een der oorzaken was, waarom hij schier nimmer gevraagd werd mee te werken aan krant of ... tijdschrift.

Maar dan zei hij: het gaat om mijn overtuiging. En als ik die niet meer zeggen mag, dan zal ik zwijgen.

Maar dat zwijgen verteerde hem menigmaal. En nimmer heeft hij deswege een hard woord gezegd aan het adres van onze kerken.

Want hij had Gods werk in de kerken van ons vaderland lief met heel zijn ziel.

Enkelens slechts, die hem goed kenden, verstonden hem.

En zij zagen iets van den schat zijns harten. Hij leefde mee. En wanneer anderen met hem meeleefden stonde hem dat dankbaar.

Dit was een stuk van zijn groote karakter, dat hij nimmer anderen, wier leven zooveel voorspoediger zich ontwikkelde, dan het zijne, alleen daarom tegen was.

Hij leefde zoo recht mee.

Nog op zijn sterfbed, op den dag voor zijn heengaan informeerde hij nauwkeurig, welke wijk ik te Amsterdam zou krijgen, gaf hij mij welgemeend raad, en leefde hij in den toestand...

„Ik had je zoo graag bevestigd in Amsterdam", zei hij...

Even die pijnlijke trek... Spreken viel hem ook zoo zwaar...

„Maar nu kan het niet meer..."

Toen zweeg hij...

En even later kwam het...

„Groet de klassisbroeders van me..."

„Alle... maal..."

„Ook..."

en hij noemde namen, en sprak van de persoonlijke omstandigheden van enkele hunner...

De dagbladen deelden een dag voor zijn dood mee, dat hij voortdurend bewusteloos was. Dit bericht was volmaakt onjuist.

Behalve den voorlaatsten nacht, had hij in de laatste dagen wel elken avond een „opriumpoeder" ontvangen. Daardoor mocht hij 'smorgens wat minder helder zijn, van bewusteloosheid was geen sprake.

Hij ging heen, bijna tot het laatste bij kennis. Eenige uren voor zijn dood kreeg hij weer een spuitje. En toen is hij heengegaan. Zaterdagmorgen om half vijf...

In een nacht, een week voor zijn overlijden, droomde hij...

„Morgens vertelde hij 't zijn vrouw, en 's mid dags mij..."

„Tweemaal heeft de Satan mij aangevallen..."

„Maar ik heb ... hem verslagen..." Alleen door het Woord...

Alleen door het Woord...

Daar hebt ge tot op zijn sterfbed Ds Huismans...

Gezond... gereformeerd...

Ook eigen strijd, eigen moeite...

Maar alles gedragen door het Woord onzes Gods...

Koud mocht hij soms schijnen door zijn zoo sterk vasthouden aan de voorwerpelijke vastheid van het Woord des Heeren — hij was in waarheid soms heel warm. Juist als hij iets van warmte bij anderen merkte.

Ik zeide, anderer meeleven stonde hem dankbaar...

Op den laatsten dag zijns levens hadden we samen met hem gebeden...

Hij had reeds afscheid genomen van zijn gade en kinderen.

Hij had order gegeven aan zijn huis.

Zijn begrafenis geregeld...

Hij had zich overgegeven aan zijn God...

En gezegd, dat het alles vrede was. „Ik ga naar de rust", zoo sprak hij...

Dat zei zoo heel veel... rust voor hem...

Toen baden we samen...

En toen we gebeden hadden was het:

„Daar kan ik „amen" op zeggen..."

„En ik dank je... dat je zoo ingeleefd hebt... in mijn... toestand..."

Daar hebt ge den vollen Huismans...

Dankbaar, wanneer hij iets van warmte voelde in het voor hem veelal zoo koude leven...

Dikwijls kwam bij iemands sterven de vraag bij ons op: waarom mocht zoo iets bij zijn leven niet eens gezegd worden?

Zoo ook hier.

O, ik weet het wel: het gaat haast niet.

En toch...

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Het Spel.

(Slot.)

Ook het spel brengt ons in aanraking met het groote en altoos actuele vraagstuk van de verhouding, waarin wij, christenen, ons te stellen hebben tot de lieden der wereld.

Er zijn spelen — ik denk b.v. aan kegel, voetbal, tennis- en korfbal — die een vrij groot aantal spelers eischen, en bovendien, om kosten van huur voor een geschikt terrein, van aanschaffing en onderhoud van materiaal en ook om 't spel in oefening en in gezelligheid aan z'n doel te doen beantwoorden, hun aaneensluiting tot club of vereniging gewenscht maken.

En daarmee staat men dan aanstonds voor de vraag, wie men tot zijn club uitnodigen of toelaten zal en wie niet; met name voor de kwestie of men er uitsluitend christelijke jongelui in opnemen zal, of ook jongelieden uit niet-christelijke, uit wereldsche kringen. En dan geloof ik, dat men wel zal doen met, als het even kan, zijn speelclub een beslist christelijk karakter te geven.

Natuurlijk niet in farizeesche hoogheid, die met minachting neêrziert op al wat niet-christelijk is, en zich te goed en te vroom acht voor de aanraking met lieden uit de wereld. — Zulk een zelfverheffing voegt geen menschen, die wat ze — ik zeg niet meer zijn, maar — meer hebben dan anderen, belijden als een gave van Gods genade. — Maar juist omgekeerd, omdat men zich kent als van huis uit niet beter dan die anderen, en nog altoos in gevaar van door den invloed, die van hen uitgaat, in zijn zieleleven te worden geschaad.

Ik weet wel, dat men tegen deze gedraging gewoonlijk inbrengt, dat ze liefdeloos is; want dat het gebod der naastenliefde eischt, dat men aanraking zoekt met de wereld om ten goede op haar in te werken; en dat men haar toch nooit consequent doorvoeren kan, wijl het leven elken dag dwingt tot omgang met wereldsche lieden. Maar voor deze bedenkingen ga ik niet op zij.

Want wat de laatste betreft — het maakt een groot verschil of we het verkeer met wereldsche lieden aanvaarden, waar Gods voorzienig bestel het onvermijdelijk maakt, of het geheel vrijwillig zoeken.

In het eerste geval behouden we vrijmoedigheid tot het gebod, dat God ons staande houde in alle verzoeking en beware te midden van alle gevaar; in het laatste moet die vrijmoedigheid ontbreken.

En wat de eerste bedenking aangaat, er spreekt wel is ze ernstig gemeend, een beminlijk idealisme uit, maar de ervaring leert nu eenmaal, dat het onder menschen gewoonlijk gaat als onder

appels, die wel de ge- de rotte n voor niet wie zijn wind.

Bij 't s er in 't licht ver- komt dan dank zij l legenheid. Vooral tu aan al de wieg op voor ho tot elka tot jonge verzoekm wereldsch

Vergeet menten n en, b.v. men of ten de d

Daarvo houden?

Maar kunt ge a krenking- lijke kren met uw- geven.

In dat ook van ring heb spel, chr lei exce dreigen,

Nu ga is voor z spelers l dat even de moeil

De be met de christelij te legge statuten bepalinge niet gesp zal aan geen ru wat er i ring iem maatschi er op t en hem door ha Maar o zeggen,

En nu Deze, ven, en dien ter

Wie g dreigt te zijn dag werk dr gaat leg besteedt houding

Eerst de laaf Vreels

Corr als gij z- gij schrij blad wa- van dier culiere c- lijk uw

De a tegenw- daar z- bracht w- werden werpen, dingske niet on- kenden- gymnas Eykman te kom- localite- dan oo- die ha- doch k- gemeen- in d- op de